

הַלְבוֹת שְׁמִטָּה וַיֹּבֵל פָּרָק יג

א. שֶׁבֶט לְוִי אָף עַל פִּי שְׁאִין לָהֶם חֶלֶק בָּאָרֶץ, כָּכֹר נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל לִתֵּן לָהֶם עָרִים לְשִׁבְתָּ וּמִגְרָשֵׁיהֶם: וְהָעָרִים הֵם שֵׁשׁ עָרֵי הַמִּקְלָט, וְעָלִיהֶן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר; וּכְשִׁמוֹסִיפִין עָרֵי מִקְלָט אַחֲרוֹת בִּימֹת הַמָּשִׁיחַ, הַכֹּל לְלוֹוִיִּם.

ב. מִגְרָשֵׁי הָעָרִים, כָּכֹר נִתְפָּרְשׁוּ בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אֲמָה סָבִיב שְׁנֶאֱמַר "מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה, אֶלֶף אֲמָה סָבִיב" (במדבר לה, ד), וְלִהְיוֹן הוּא אוֹמֵר "וּמִדְתֶּם מִחוּץ לָעִיר, אֶת-פֶּאת-קִדְמָה אֲלָפִים בָּאֲמָה . . ." (במדבר לה, ה): אֶלֶף הָרָאשׁוֹנוֹת מִגְרָשׁ, וְאֲלָפִים שְׁמוֹדֵדִין חוּץ לַמִּגְרָשׁ לְשָׁדוֹת וּכְרָמִים.

ג. וְנוֹתְנִין לְכָל עִיר, בֵּית קְבָרוֹת חוּץ לַתְּחוֹם זֶה שְׁאִין קוֹבְרִין מִתֵּיהֶם בַּתְּחוֹם עָרֵיהֶם: שְׁנֶאֱמַר "וּמִגְרָשֵׁיהֶם, יִהְיוּ לְבִהְמָתָם וּלְרִכְשָׁם, וּלְכָל, חֵיתָם" (במדבר לה, ג) לְחַיִּים נִתְּנוּ, לֹא לְקְבוּרָה.

ד. אֵין עוֹשִׂין בְּעָרֵי הַלְוִיִּים עִיר מִגְרָשׁ, וְלֹא מִגְרָשׁ עִיר, וְלֹא מִגְרָשׁ שָׂדֶה, וְלֹא שָׂדֶה מִגְרָשׁ שְׁנֶאֱמַר "וּשְׂדֵה מִגְרָשׁ עָרֵיהֶם, לֹא יִמָּכֵר" (ויקרא כה, לד); וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמָדוּ שְׂדֵה שְׁנֶאֱמַר "לֹא יִמָּכֵר", לֹא יִשְׁנֶה אֲלֹא הַשְּׂדֵה וְהַמִּגְרָשׁ וְהָעִיר, כָּל אֶחָד מִשְׁלֹשֶׁתָן כָּמוֹת שֶׁהוּא לְעוֹלָם.

ה. וְכֵן בְּשָׂאֵר עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֵין עוֹשִׂין שָׂדֶה מִגְרָשׁ, וְלֹא מִגְרָשׁ שָׂדֶה, וְלֹא מִגְרָשׁ עִיר, וְלֹא עִיר מִגְרָשׁ; וְלֹא יִסְתֵּר אָדָם אֶת בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ גִּנָּה, וְלֹא יִטַּע אֶת חֲרֻבָּתוֹ גִּנָּה: שְׁלֹא יַחְרִיבוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ו. כּוֹהֲנִים וְלוֹוִיִּים שִׁמְכְּרוּ שָׂדֶה מִשְׁדּוֹת עָרֵיהֶם, אוֹ בֵּית מִבְּתֵי עָרֵי חוּמָה שִׁלְהֵן אֵינָן גּוֹאֲלִין כַּסֵּדֶר הַזֶּה: אֲלֹא מוֹכְרִין הַשְּׁדּוֹת וְאֶפְלוּ סָמוּךְ לַיֹּבֵל, וְגּוֹאֲלִין מִיָּד; וְאִם הִקְדִּישׁוּ שָׂדֶה, גּוֹאֲלִין מִיָּד הַהִקְדֵּשׁ לְאַחֵר הַיֹּבֵל; וְגּוֹאֲלִין בְּתֵי עָרֵי חוּמָה כָּל זְמַן שִׁירָצוּ, אֶפְלוּ אַחֵר כָּמָה שָׁנִים שְׁנֶאֱמַר "גְּאֹלֶת עוֹלָם, תִּהְיֶה לְלוֹוִיִּם" (ויקרא כה, לב).

ז. יִשְׂרָאֵל שִׁירָשׁ אֶת אָבִי אִמּוֹ לְוִי הָרִי זֶה גּוֹאֵל כְּלוֹוִיִּים, אָף עַל פִּי שְׁאִינוּ לְוִי, הוֹאִיל וְהָעָרִים אוֹ הַשְּׁדּוֹת הֵן שְׁלָלוֹוִיִּים, גּוֹאֵל לְעוֹלָם: שְׁדִין זֶה תְּלוּי בְּמִקְוֹמוֹת אֵלוּ, לֹא בִּבְעָלִים. וְלְוִי שִׁירָשׁ אֶת אָבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל אֵינוּ גּוֹאֵל כְּלוֹוִיִּים, אֲלֹא כִּישְׂרָאֵל: שְׁלֹא נֶאֱמַר "גְּאֹלֶת עוֹלָם, תִּהְיֶה לְלוֹוִיִּם" (ויקרא כה, לב), אֲלֹא בְּעָרֵי הַלְוִיִּים.

ח. כָּל שֶׁבֶט לְוִי, מְזַהְרִין שְׁלֹא יִנְחֲלוּ בָּאָרֶץ כְּנַעַן, וְכֵן הֵן מְזַהְרִין שְׁלֹא יִטְלוּ חֶלֶק בְּבִזָּה, בְּשַׁעָה שְׁכּוֹבְשִׁין אֶת הָעָרִים שְׁנֶאֱמַר "לֹא-יִהְיֶה לְכַהֲנִים הַלְוִיִּים כָּל-שֶׁבֶט לְוִי, חֶלֶק וְנִחְלָה עִם-יִשְׂרָאֵל" (דברים יח, א), "חֶלֶק" בְּבִזָּה וְ"נִחְלָה" בָּאָרֶץ; וְכֵן הוּא אוֹמֵר "בָּאָרֶץ לֹא תִנְחַל, וְחֶלֶק, לֹא-יִהְיֶה לָּךְ בְּתוֹכָם" (במדבר יח, ב), בְּבִזָּה. וְכֵן לְוִי אוֹ כּוֹהֵן שֶׁנִּטַּל חֶלֶק בְּבִזָּה, לוֹקָה; וְאִם נִטַּל נִחְלָה בָּאָרֶץ, מַעֲבִירִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ.

ט. יִרְאֶה לִי, שְׁאִין הַדְּבָרִים אֲמוּרִים, אֲלֹא בָּאָרֶץ שֶׁנִּכְרְתָה עָלֶיהָ בְּרִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב, וִירֵשׁוּהָ בְּנֵיהֶם וְנִתְחַלְקָה לָהֶם; אֲבָל שָׂאֵר כָּל הָאֲרָצוֹת שְׁכּוֹבֵשׁ מֶלֶךְ מִמְּלֹכֵי יִשְׂרָאֵל הָרִי הַכּוֹהֲנִים וְהַלְוִיִּים בְּאוֹתָן הָאֲרָצוֹת וּבִכְבֻּזָּתָן, כָּכֹל יִשְׂרָאֵל.

י. וְלָמָּה לֹא זָכָה לְוִי בְּנִחְלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִכְבֻּזָּתָה עִם אֲחָיו:

מִפְּנֵי שֶׁהִבְדִּיל לַעֲבֹד אֶת ה' וּלְשָׁרְתוֹ, וּלְהוֹרוֹת דְּרָכָיו הַיְשָׁרִים
וּמִשְׁפָּטָיו הַצְּדִיקִים לְרַבִּים שֶׁנֶּאֱמַר "יִוְרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לִיעֶקֶב,
וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל" (דברים לג, י). לְפִיכֵךְ הִבְדִּילוּ מִדְּרָכֵי הָעוֹלָם לֹא
עוֹרְכִין מִלְחָמָה כְּשֶׁאֵר יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נֹחֲלִין, וְלֹא זֹכִין לַעֲצֹמָן
בְּכוֹחַ גּוֹפֶן; אֲלֵא הֵם חֵיל ה', שֶׁנֶּאֱמַר "בָּרַךְ ה' חֵילוֹ" (דברים
לג, יא), וְהוּא בְּרוּךְ הוּא זָכָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר "אֲנִי חֵלְקֶךָ וְנִחַלְתֶּךָ"
(במדבר יח, כ).

יא. וְלֹא שִׁכַּט לְוִי בַלָּבָד, אֲלֵא כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִכָּל בְּאֵי הָעוֹלָם
אֲשֶׁר נִדְּבָה רוּחוֹ אוֹתוֹ וַהֲבִינוּ מִדַּעַו לְהִבְדִּיל לַעֲמֹד לִפְנֵי ה'
לְשָׁרְתוֹ וּלְעֲבֹדוֹ לְדַעַה אֶת ה', וְהֵלֶךְ יִשָּׁר כְּמוֹ שֶׁעָשְׂהוּ הָאֱלֹהִים,
וּפָרַק מֵעַל צִוְּאוֹרוֹ עַל הַחֲשֹׁבוֹנוֹת הָרַבִּים אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ בְּנֵי הָאָדָם
הָרִי זֶה נִתְקַדֵּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וַיְהִיָּה ה' חֵלְקוֹ וְנִחַלְתּוֹ לַעֲוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים; וַיִּזְכָּה לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה דָּבָר הַמְּסַפִּיק לוֹ, כְּמוֹ
שֶׁזָּכָה לְכוֹהֲנִים וְלַלְוִיִּים. הָרִי דָּוִיד אוֹמֵר "ה', מִנֶּת-חֵלְקִי וְכוֹסִי
אֲתָה, תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי" (תהילים טז, ה).

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְסִיעֵן. נִגְמַר סֵפֶר שְׁבִיעִי, בְּעֶזְרַת שְׂדֵי. וּמִנִּין
פְּרָקִים שְׁלֹסְפֵר זֶה, חֲמִשָּׁה וּשְׁמוֹנִים: הַלְכוֹת פְּלָאִים, עֲשָׂרָה
פְּרָקִים; הַלְכוֹת מִתְּנוֹת עֲנִיִּים, עֲשָׂרָה פְּרָקִים; הַלְכוֹת תְּרוּמוֹת,
חֲמִשָּׁה עָשָׂר פְּרָקִים; הַלְכוֹת מַעֲשֹׂר, אַרְבָּעָה עָשָׂר פְּרָקִים;
הַלְכוֹת מַעֲשֹׂר שְׁנִי וְנִטְע רְבָעִי, אֶחָד עָשָׂר פְּרָקִים; הַלְכוֹת
בְּכוֹרִים עִם שְׂאֵר מִתְּנוֹת פְּהִנָּה שְׁבַגְבוּלִין, שְׁנַיִם עָשָׂר פְּרָקִים;
הַלְכוֹת שְׁמִטָּה וַיּוֹבֵל, שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר פְּרָקִים.